

Riëlle Beekmans en de 'Eeuwige Kringloop'

Voor Riëlle bestaat in haar kunstvisie alleen het nu. Zij creëert en wacht tot de tijd haar werk meeneemt in vergankelijkheid. Wat blijft is de gedachte, een beeld dat als door een rigor mortis verandert en het proces is prachtig, elk moment zijn bekoring.

Ik zit achter mijn pc, staar naar een wit A-4 vlak en weet niet waar ik mijn verhaal in herinnering aan een bijzonder gesprek met Riëlle moet beginnen. De opname blijkt niet terug te vinden. Ik vrees dat de tweede hands iPhone, gekocht via Marktplaats bij een aardige Turkse slager op de Hoefkade, al deze gesprekken niet aan kan. Had ik de voorgaande gesprekken moeten wissen? Werkt de luidspreker niet meer omdat de batterij op is? Ik zoek onder Google 'iPhone probleem oplossen' en lees dat er door de vele problemen op dit moment geen oplossing is.

Zeg jij maar waar ik je kan interviewen, zeg ik tegen Riëlle als we de agenda's trekken om elkaar te ontmoeten. Het liefst ondervraag ik alle beeldend kunstenaars die aan dit project meewerken op een andere locatie.

Ik rijd regelmatig van Delft naar Den Haag, dus het lijkt me fijn als dat een keer niet hoeft. Ik wil je een plek laten zien die je in Den Haag niet kunt vinden.

Als ik de naam van de af te spreken plaats hoor slaat mijn hart een slag over om een goede herinnering.

We spreken af om 11.00 uur. Omdat ik geen auto kan besturen vanwege een geblesseerde schouder na een rondje skeeleren een week geleden, brengt mijn skeelervriendje me weg. We ontbijten met een kakelvers ei, een glas verse jus d'orange, een croissant en twee dikke bruine boterhammen met kaas. De serveerster schenkt 'een lekker bakkie'. Hoewel gisteren de lente begon, rillen we van de kou en speciaal voor ons wordt de kachel opgestookt. Door het raam zie ik

Riëlle haar auto parkeren. Haar hond lijkt blij om buiten te zijn en maakt een salto. Kakelende kippen vliegen van schrik op. Zij komt naar het café, achter haar waggelt een dikke gans.

Riëlle heeft ook nog niet ontbeten, maar heeft genoeg aan een overgebleven boterham en koffie. We wisselen wat woorden, ik hoor een bescheiden zachte G en vraag haar te vertellen waar haar wortels liggen.

Ik werd geboren in Brabant in het kleine dorp Diessen. We woonden in een huis met een grote tuin, daarachter was 'de stroom', dan een brug over en je zat in het bos. Een super plek om op te groeien en te verlaten als je gaat studeren.

Mijn ouders waren 'import' en wisten niets van het dorp. Dat vond ik prettig omdat, als ik bij vriendinnetjes kwam, iedereen altijd alles wist van 'het dorp'. Iedereen wist wie je was, je moest altijd hoi zeggen en ik vond dat niet fijn.

Riëlle vraagt zich af of de naam Diessen nog bestaat, omdat de kleine gemeente opging in een andere gemeente. Ze herhaalt wat er in die tijd gezegd werd over het aantal inwoners, 'geen vijftienduizend, nou en?'

Op mijn twaalfde ging ik vanuit een pleeggezin naar de Balletmavo voor dans en muziek in Rotterdam. Ik deed auditie en werd aangenomen. De uitspraak dat ik een groot gevoel had voor natuurlijke bewegingen is me steeds bijgebleven, ik vond dat een mooi compliment. Halverwege het jaar kreeg ik een enorme blessure waardoor ik geen danslessen meer kon volgen. Later, op de kunstacademie, zag ik voor het eerst een voorstelling van Pina Bausch, machtig om te zien. Op haar school, het Tanztheater Wuppertal, laat zij de dansers met dagelijkse bewegingen en herhalingen tot hun recht komen. Zij vertelt een verhaal en stelt vragen waarin de dansers haar volgen in hun eigen beweging. Zij componeert dat tot een voorstelling. Dat was de dans die ik zocht, de dans zoals ik begrijp dat dans is.

Toen ik hoorde dat ik later door mijn gebrek aan klassieke danservaring bij geen enkel dansgezelschap terecht zou kunnen, bedacht

ik dat ik het ook niet leuk zou vinden om te dansen voor publiek. Het dansen en het werken aan een dans is mooi, maar regelmatig voor een periode dezelfde voorstelling dansen trok mij veel minder.

Ik denk aan de virtuele danseres van Lisette Huizenga, die nooit last van blessures en verveling zal hebben.

Riëlle heeft goede herinneringen aan haar Brabantse geboortegrond. Het Utrechtbos, de Bokkenrijder. Een café vlak bij huis en de Belgische grens waar geen stoel hetzelfde was, waar zand op de vloer lag en dat haar erg doet denken aan de Uylenburg in Delfgauw waar we nu zijn. Het café Du Midi met de kleine kinderboerderij en de geknotte wilgen langs de sloten, heeft dezelfde uitstraling als het café van destijds. Zij is hier een vaak geziene gast. Met haar tien maanden oude hond Loes, wandelt ze dagelijks tussen de weilanden door het natuurgebied Bieslandse bos aan de rand van de Delftse Hout. Loes laat zich besnuffelen door andere honden en voor Riëlle lijken lucht en leegte te inspireren om tot nieuw werk te komen.

Ik was blij verrast dat je mij vroeg om hier naartoe te komen, want ik kwam hier in 1994. Hoe lang ken jij deze plek?

Ik kom hier al tien jaar, sinds de tijd dat ik in Delft woon. Al bijna meteen ontdekten we dit kleine lustoord.

Ontdekten we?

Ja, zegt ze stralend, in het laatste jaar van mijn studie aan de Kunstacademie in Den Bosch ontmoette ik Leon, de man met wie ik zeven jaar geleden trouwde. We volgden dezelfde studie, woonden in dezelfde studentenhuizen en waren vanaf de eerste ontmoeting de beste vrienden. Maar we ontdekten elkaar pas echt in het laatste studiejaar.

Ik vind het nu een geschikt moment om aan Riëlle te vertellen hoe het zit met mijn herinnering:

Zonder veel weet te hebben van hypotheekbemiddeling, werd ik door drie directeurs achter een eikenhouten bureau aangenomen als hypotheekadviseur. Ik kreeg carte-blanche om een eigen bureau op te starten binnen een verzekeringsmaatschappij. Het stof blies ik uit de lege kasten, legde contacten met banken, vulde de schone planken met ordners en dossiers en veronderstelde dat mijn kostje binnen was.

Er reageerde niemand op mijn huisje met een rokende schoorsteen in de krant, behalve een enkele keer als er iemand langskwam die al bij veel banken nul op het rekest had gekregen. In de veronderstelling dat ik een filantropische instelling had, moest ik voor mijn klanten vaak het tegendeel onderbouwen. Er ging een maand voorbij zonder dat er iets gebeurde tot een familielid een weiland erfde. Er was een goed ondernemersplan opgesteld en ik beloofde het geld om een eetcafé op te starten. Samen met twee deftige heren zaten we aan tafel om vervolgens op laarzen de verregende polder te bekijken waar een café met een kleine rustige camping moest komen. De heren knikten bedachtzaam, schudden de druppels van zich af en zouden nog van zich laten horen.

Het hypotheekcontract voor dit café was het eerste dat ik afsloot en er volgden er niet veel meer. Ik was volgens de directeurs te veel begaan met de mens erachter en niet zoals zij wensten, een levensverzekeringverkoper.

Zullen we teruggaan naar de tijd op de kunstacademie? Het moet een geweldige ommezwaai voor je geweest zijn. Van ballet naar het maken van kunstobjecten.

Ik heb het niet als een ommezwaai ervaren. Ik vond het een logisch gevolg. Ik zocht naar een studie waarin je je gedachten en ideeën kunt vormgeven en waar je je lichaam inzet om het te bereiken. Bij dans is die link duidelijk maar ook als ik met klei werk gebruik ik mijn lichaam om de klei te vormen. Ik had werk ingeleverd en werd aangenomen nadat ik in een razend tempo iets had getekend. In 1996 studeerde ik af.

Ik zag jouw werk 'Poëzie in klei.' Je maakte hier meubels mooier met klei. Werk je altijd op deze manier?

Poëzie in klei - riëlle beekmans

Ik maak zo nu en dan installaties met natte klei op locatie omdat ik de natte klei zo mooi vind. Hij is soepel, rekbaar, zacht en elegant. De natte klei droogt als je er mee werkt. Ik breng een nieuwe laag over een bestaande vorm. Zo transformeer ik de oude vorm naar een nieuwe vorm en geef een bestaand beeld meerdere mogelijkheden en betekenissen.

Maar wat doe je als de klei droog is? Het barst en brokkelt af, uiteindelijk zal het beeld dat je vormgaf niet meer zijn wat je bedoelde.

Het is mijn bedoeling dat het beeld het proces doormaakt. De klei barst, omdat het werk in beweging is, ook al kun je met het blote oog de beweging niet zien. In tijd, een dag of meer dagen, zie je dat de beweging vanzelf een nieuw beeld maakt. Dan komen de barsten die de huid en de kleur veranderen waarmee het beeld een andere uitstraling krijgt dan toen het beeld net klaar was. Ook als de klei barst, kan het mooi zijn. Ik werk met dagelijkse voorwerpen zoals tafels, stoelen. In het theater, ook in de voorstellingen van Pina Bausch, staat vaak een stoel symbool voor aan- of afwezigheid, iemand die op je wacht of een plaats waar je veilig bent. Deze symboliek neem ik graag mee in mijn werk.

Waar laat je alles na een tentoonstelling? Bewaar je de objecten, als ze gedroogd en gebarsten zijn?

De installaties bewaar ik niet, maar ik maak ook werk dat ik bak in de oven. Een enkele keer bewaar ik iets en er worden natuurlijk ook dingen verkocht. Ik werk op locatie en als de tentoonstelling voorbij is, gaat over het algemeen de klei in een bakkersdeegmolen en is daarna opnieuw gebruiksklaar. Daarbij vind ik het prettig als het werk tijdelijk tentoongesteld wordt. Ik documenteer alles en zie het als onderdeel van het werk dat het verandert in weer een ander werk. Ik heb er geen moeite mee dat het vergaat. Ik zou het opdringerig vinden, als alles altijd zou blijven bestaan en anderen er na mijn dood voor moeten zorgen.

Wie is jouw inspirator? Welke bronnen gebruik je?

De natuur en wat daar te zien is verwondert mij het meest, ik word er vrolijk van, de schoonheid is overweldigend. Muziek is nog zo'n wonder.

Hoe kwam je ertoe om mee te doen met het Nietzsche project?

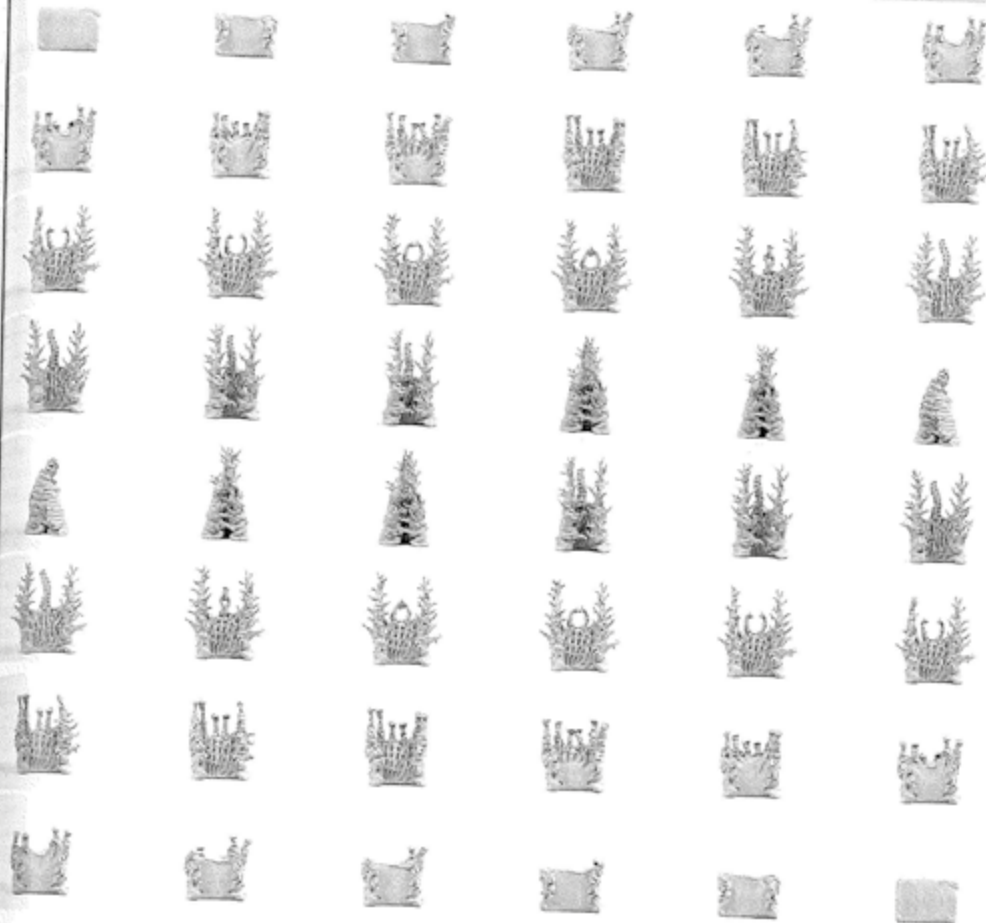
Anne Woodward had een installatie van mij gezien en zag de vergankelijkheid, het verval, als een thema van Nietzsche. Tijdens het luisteren naar de muziek had ik deze link zelf ook gelegd.

Over welke muziek gaat het? Hoorde je de muziek al zoals deze uitgevoerd gaat worden tijdens de opening van de tentoonstelling?

Het was muziek geschreven door Nietzsche. Het klonk als een improvisatiestukje. Eerst een beetje dit en dan een beetje dat en later ook nog eens hier heen. Het ging echt alle kanten op.

Weet je al wat je voor The Art of Nietzsche gaat maken?

Voor dit project ga ik op zoek naar passende voorwerpen voor de klei-installatie. Het plan is om het droogproces op video vast te leggen en met deze beelden monteer ik een beeldenreeks die ik in een loop monteer. Deze video zal tijdens de tentoonstelling te zien zijn.

Klei animatie 'Omhelzing' - riëlle beekmans

Wat spreekt je aan bij Nietzsche, wat raakt je bij hem het meest?

Wat mij meteen raakt in het werk van Nietzsche is dat hij ervan beschuldigd wordt dat hij zichzelf tegenspreekt. Want wat is er mis met jezelf tegenspreken? Hoewel ik niet zie waar dit gebeurt, zie ik meer een logisch verband en dat vind ik bijvoorbeeld in zijn uitspraak, juist in de vluchtige aard van dit heden, ligt kracht en waarde. Alles is vluchtig, niets is blijvend. De beweging van ontstaan en vergaan noemen we tijd. Ze lost iedere identiteit op. Een visie van het zelf, die vrijwel identiek is aan de boeddhistische visie.

Nu ik iets meer over en van Nietzsche lees, kom ik tot de ontdekking dat ik hem steeds meer begrijp. Ik vind bij Nietzsche een vanzelfsprekendheid die ik niet overal tegen kom.

We pauzeren even en als blijkt dat de opname niet kan worden afgespeeld raak ik in paniek. Waar zijn Riëlle's prachtige uitspraken gebleven? Hoe draai ik alle volzinnen terug met slechts een paar notities? We besluiten naar buiten te gaan, omdat Loesje nu eindelijk uit moet. Riëlle is minder panisch dan ik, zij is ervan overtuigd dat mijn geheugen me niet in de steek zal laten. Het is twaalf uur, de zon staat al hoger. Na dit weekend zal de teruggedraaide klok zich weer een uur moeten inhouden.

Waar zeventien jaar geleden een weiland braak lag, daar liggen nu gekapte bomen klaar om gekleefd te worden voor een winter. In de hooiberg ligt opgetast hooi. In de verte horen we een cirkelzaag. De hypothecaire geldlening waarmee de eerste steen kon worden gelegd, zal allang geleden afgelost zijn. Er is een bedrijf uitgegroeid dat al veel publiek verwelkomde met kinderen en daar weer kinderen van, en de nieuwe aanplant zal opnieuw gekapt en verstookt.

Al pratend wandelen we achter Loesje aan die de smalle paden blindelings kent. Af en toe schiet ze vooruit of verdwijnt in de bosjes. Even dreigt ze in een konijnenhol te verdwijnen, maar als Riëlle op haar vingers fluit dan is het niet alleen menens, Loesje is een gezelschapshond die aan één signaal genoeg heeft.